

Henk Spaan

NOURI

De belofte

Ambo | Anthos
Amsterdam

Deze uitgave kwam tot stand met medewerking van
Van Grunsven Creative Management, zie ook www.vangrunsvencm.com

ISBN 978 90 263 4583 8

© 2018 Henk Spaan

De foto's in het fotokatern zijn afkomstig uit het privéarchief van Ajax,
Guido Albers, Herman Arendse, Kees van den Heuvel en Muy Manero

Omslagontwerp Jaap Biemans

Foto voorplat © Ajax-archief

Foto achterplat © Muy Manero

Verspreiding voor België:

Veen Bosch & Keuning uitgevers nv, Antwerpen

Inleiding

Vanaf zijn negende jaar volgde ik hem. Steeds vaker ging ik naar De Toekomst omdat zijn buitengewone talent mij en een groeiend aantal bewonderaars het huis uit lokte als mooi weer na een lange winter. Elke keer als ik hem had zien spelen kletste ik mensen de oren van het hoofd over zijn heldendaden, tot het moment dat ze op zoek gingen naar een andere gesprekspartner. Nou wisten ze het wel van die Abdelhak Nouri.

Helaas zullen ze het nooit echt weten. Hoe goed hij was, is nu alleen nog maar te zien op filmpjes van YouTube en te horen via overlevering. In dit boek tracht ik een zo volledig mogelijk beeld te geven van de virtuositeit en de potentie van de voetballer Nouri. Ook zal ik proberen te schetsen hoe hij was als persoon, hoe hij zich ontplooipte op de club

en op de pleintjes in zijn buurt. Een van zijn trainers, Casimir Westerveld, noemt hem in dit boek een ‘totale jongen’. Er viel dan ook weinig tot niks op hem aan te merken. In dit voetbalboek staat niets over drank of drugs. Niet alleen kon Nouri extreem goed voetballen, ook was hij een voorbeeld voor zijn medespelers en vooral voor zijn generatie- en buurtgenoten in Amsterdam Nieuw-West. Al vroeg was hij zich bewust van zijn rol in Geuzenveld-Slotermeer, het rolmodel dat hij zou kunnen worden en iets later in zijn puberteit ook daadwerkelijk was.

Ondanks een ongecompliceerd vertrouwen in zijn eigen capaciteiten, schepte hij nooit op. Zijn talent sprak voor hem voor zich, in alle bescheidenheid die nooit een valse indruk wekte. Hij was gelovig op een vanzelfsprekende manier, hij bad op de daartoe voorgeschreven momenten thuis en later ook bij Ajax waar zijn groeiende status hem in staat stelde om zich een plek te verwerven waar hij en medespelers die er behoefte aan hadden hun bidmatjes konden neerleggen.

Dit boek is geen klassieke biografie. Mijn bedoeling is een eerbetoon te brengen en een zo waarheidsgetrouw mogelijk beeld te schetsen van een jonge voetballer die het slachtoffer zou worden van het noodlot. Of dat misschien voorkomen had kunnen worden, ligt buiten het kader van dit verhaal. Aan de medische en juridische aspecten heb ik me zo min mogelijk gewaagd. Het aanvankelijke conflict tussen Ajax en de familie Nouri wordt hoogstens aangestipt. Wel moet het me hier van het hart dat het inschakelen van een letselschadeadvocaat door de familie, waarover sommigen hun wenkbrauwen fronsten, is gebeurd op aan-

raden van Eberhard van der Laan, toen nog burgemeester van Amsterdam, die zich het lot van Appie en zijn familie, zo kort voor zijn eigen dood, had aangetrokken.

Ik heb me beperkt tot het beschrijven van de korte loopbaan van de voetballer Abdelhak Nouri en van de buurt waarin hij is opgegroeid. Dat heb ik gedaan op basis van wat ikzelf heb gezien als hij op het veld stond, of bij trainingen, en aan de hand van de gesprekken die ik heb gevoerd met allerlei mensen bij Ajax, met vrienden en familie in Geuzenveld en met leraren op het Calvijn College in Slotervaart waar Nouri naar school ging en later bleef komen als ‘ambassadeur’. Het was hartverwarmend om te merken hoe de mensen die ik wilde spreken zich voor me hebben opengesteld en zonder terughoudendheid over hun zoon, broer, pupil, medespeler, buurtgenoot of leerling hebben gesproken. Die deuren zwaaiden open door simpelweg de naam van Nouri te noemen.

Zijn buurt was mijn buurt. Ik ben opgegroeid in Amsterdam Slotermeer, dat nu behoort tot stadsdeel Geuzenveld-Slotermeer, een naam in de verkeerde volgorde want Slotermeer was er eerder. Dat heb ik Appie weleens verteld. Dat ik dat wist omdat de straten van Slotermeer voor mij even vertrouwd waren als die van Geuzenveld voor hem.

‘U komt uit Slotermeer?’ vroeg hij. Daar klonk ongeloof in door. Iemand die in de krant schreef, die op de televisie was, die beroepsmatig bij Ajax kwam, zou uit zijn buurt komen?

En of ik daar ben opgegroeid. In dit boek zal ik niet alleen het spoor terug volgen van een jongen die volgens mij de meest talentvolle voetballer was die Ajax in decennia

heeft gezien, ook blik ik terug op die wijk, Nieuw-West, waarvan ik – bevooroordeeld door buurtchauvinisme – geloof dat er in meer dan vijftig jaar niks fundamenteels is veranderd.

Gek genoeg had ik allang met Abdelhak Nouri afgesproken ooit een boek over hem te schrijven. Dat was in een tijd dat zijn toekomst van alles beloofde: bekers, kampioenschappen, doelpunten en glorieuze passes, verkiezingen tot Speler van het Jaar, Gouden Ballen, Gouden Schoenen, gouden bekers, totdat op 8 juli 2017 al die goudklompjes onherroepelijk werden meegevoerd in de plotselinge stroomversnelling van een hartritmestoornis.

‘Hij kan niet tegen zijn verlies. Ook als hij gelijkspeelde werd hij boos. Zat hij thuis op zijn nagels te bijten. Dan moest ik hem uitleggen dat verliezen bij het voetbal hoort.’

1

De Marokkaan die in Amsterdam informatica zou studeren

Mijn eerste interview voor dit boek was met Mohammed Nouri, Appies vader. Vermoedelijk heb ik hem in 2011 voor het eerst de hand geschud toen Appie in het schaduwelftal van Oranje Onder 15 stond opgesteld. Tegen zijn zin, daar kom ik later op terug. Het was ergens in de bossen voorbij Papendal. Oom Abdel was er zoals altijd ook, Appies vader zag je minder. Die moest meestal werken in de slagerij. Maar die ochtend was hij van de partij.

In Marokko noemden ze Mohammed op de middelbare school Newton. Hij blonk uit in wis- en natuurkunde. Ook scheikunde vond hij mooi. Later, in 1990, ging hij naar Nederland om te studeren. Hij schreef zich in bij de UvA voor informatica. Omdat hij tegelijkertijd geld moest verdienen was hij al gauw gedwongen de studie op te geven. Hij ging

werken bij een oom die hem het slagersvak leerde. In 1991 nam hij de gerenommeerde slagerij Buzhu aan de Haarlemmerdijk over waar iedereen kwam – ‘van minister tot dakloze’, zoals hij zei.

Er was een Nederlandse diplomaat die ambassadeur in Egypte was geweest met wie hij Arabisch kon spreken. En soms, als Appie achter de kassa zat om te helpen, kwam de moeder van Heini Otto, die al vierentwintig jaar lid van de technische staf van Ajax is, jodenkoeken brengen.

In 2013 moest Mohammed om gezondheidsredenen stoppen. Volgens hem was hij te vaak de koelcel in en uit gelopen. Hij kreeg last van zijn longen, moest zelfs een tijdje slapen met een apparaat op zijn gezicht.

Nathan van Kooperen had Mohammed opgehaald in Geuzenveld, op de Aalbersestraat. Het straatleven daar deel ik met Appie, zijn voetbaltalent niet. Nathan is de zoon van Fulco van Kooperen, de zaakwaarnemer van Abdelhak – hoewel Appie zelf een hekel had aan dat woord. Mohammed beschouwt Fulco als familie. Hij heeft Nouri van jongs af aan begeleid. Vanaf zijn zestiende jaar, toen het juridisch mocht, was hij zijn officiële vertegenwoordiger.

Fulco zag Appie voor het eerst voetballen toen hij acht jaar was. Ze gingen met Ajax F1 en Legmeervogels naar Italië. Nathan was ook mee. Op een driekwart veld speelden ze tegen Juventus. Het werd 10-0 in een Appie en Stevie Bergwijn-show. Ze waren allebei klein van stuk en razendsnel aan de bal. Stevie (Steven) speelde in de spits, Appie er vlak achter. Het vervelende voor de verdedigers was dat Appie ook regelmatig over Stevie heen ging voor

de een-tweecombinatie. Hun behendigheid en symbiose maakten hen praktisch onverdedigbaar. Van meet af aan zette Appie de lijnen uit.

Fulco was meteen verliefd op Appies manier van voetballen. Het was voor het eerst dat hij hem van dichtbij meemaakte. Toen Ajax van het veld ging, stonden de ouders van Juventus te klappen.

Het kantoor van Fulco's sportmarketingfirma Muy Manero bevindt zich op de Keizersgracht, richting de Raadhuisstraat in het gebied van de Negen Straatjes. Nathan bleef bij het gesprek zitten, op mijn verzoek en dat van Appies vader. Die had een paar koeken gekocht bij de bakker en bood me er een aan. Net als de andere familieleden heeft hij intelligente ogen waarin de lach om de hoek ligt. Af en toe zouden ze tijdens ons tweeënhalf uur durende gesprek vollopen, bijvoorbeeld wanneer hij sprak over de mensen die zijn familie steun hadden geboden.

Mohammed heeft een goed geheugen. Hij weet nog veel over de kinderjaren van zijn jongens die nog niet eens zo ver achter hem lagen, realiseerde ik me.

Toen Mohammed zijn drie zoons ging opgeven bij SC Eendracht in Geuzenveld, bracht hij Appie in tranen. Hij was vijf en mocht geen lid worden. Gelukkig vond de trainer het goed dat hij meetrainde, maar op het spelen van competitiewedstrijden moest hij nog een jaartje wachten. Het was moeilijk te aanvaarden voor het jochie dat uitsluitend aandacht voor de bal had. Mohammed stond vaak uit het raam te kijken naar zijn jongens die aan de overkant van de straat aan het voetballen waren.

'Abderrahim had ook profvoetballer kunnen worden als

hij naar mij had geluisterd. Ik vond hem een linksback, fysiek sterk en met een mooie linkervoet. Maar hij wilde altijd aanvallen. Mijn middelste zoon, Mohammed (Mo), is ook linksbenig. Een nummer tien, net als Appie.’

Mohammed vertelde dat Appie zich onderscheidde van zijn oudere broers omdat je hem iets maar één keer hoefde te vertellen of voor te doen en hij deed het: ‘Hij heeft het voetbal in zijn bloed. Hij ís voetbal. Hij kan niet tegen zijn verlies. Ook als hij gelijkspelde werd hij boos. Zat hij thuis op zijn nagels te bijten. Dan moest ik hem uitleggen dat verliezen bij het voetbal hoort.’

Toen hij Appie op zijn zevende voor het eerst naar DCG bracht, wilde hij niet lopen. ‘Hij wilde op mijn nek zitten zodat hij alles kon zien, van bovenaf had hij beter zicht. Ik dacht aan mijn vader en hoe hij mij op dezelfde manier droeg als we naar Mas gingen, de voetbalclub van Fez.’

Op weg naar zijn eerste training bij DCG had Appie zijn voetbalschoenen al aan, zittend op de schouders van zijn vader. Die kicksen had hij altijd aan, ’s nachts ook. Hij weigerde ze uit te trekken. Pas als hij sliep kon zijn moeder de schoenen van zijn voeten halen. Een buurman van slagerij Buzhu was Frans Schoofs, de tweevoudig Nederlands kampioen tafeltennis. Die eerste voetbalschoentjes van Abdelhak Nouri kwamen uit zijn sportzaak. Hij was het die de drie broers Nouri – Abderrahim, Mohammed en Abdelhak – inschreef voor Ajax’ talentendagen. Alleen Appie werd aangenomen.

‘Die voetbalschoentjes heb ik bewaard, als aandenken,’ zei zijn vader.

Mohammed schoot in de lach en keek me recht aan: ‘Weet je wanneer jij mij voor het eerst opviel? Appie speelde in het Future Cup-toernooi 2014 en ik zat achter jou op de tribune. Mijn zoon had de bal op het middenveld en maakte een of andere beweging met zijn schouders die jij precies zo met hem meedeed. Mijn zwager en ik moesten lachen en hij vertelde me wie jij was.’

Later dat jaar zou ik de hele familie, inclusief zijn moeder en zijn vier zusjes, ontmoeten tijdens een dinertje bij het Italiaanse restaurant Cinema Paradiso in de Jordaan. Appie overhandigde me bij die gelegenheid zijn shirt met nummer 8, gedragen op het Future Cup-toernooi. Hij hield er een toespraakje bij waarin hij mij bedankte voor de ‘mooie woorden’ die ik aan hem had gewijd. Abderrahim liep vroeger *Het Parool* – als ik een stukje over Nouri had geschreven, nam zijn oudste broer vijf exemplaren van de krant mee naar huis. Niet voor het eerst was ik verbaasd over de volwassen manier waarop Appie zich uitte, zonder het ondeugende, het kinderlijke in zijn oogopslag te verliezen. Meestal was hij serieus met een zekere ironische ondertoon die ik heel bijzonder vond voor een voetballer van zijn leeftijd.

Vader Mohammed: ‘Hij ging voor het eerst naar de kleuterschool. De juf liet hem alles zien in de klas en vertelde hem wat wel en niet mocht en wat er van hem werd verwacht. Een paar weken later vertelde ze dat Appie haar taak had overgenomen. Nieuwkomers werden door hem rondgeleid en hij legde hun de regels uit.’

Ik zat een keer op de tribune van De Toekomst waar de B1, Onder 17, zou spelen. Tot mijn teleurstelling deed Ap-

pie niet mee. Geblesseerd aan zijn enkel. Wel leidde hij de warming-up. Dat was hem ten voeten uit. Als aanvoerder droeg Appie verantwoordelijkheid, dus hij leidde de warming-up. Dat het publiek een jongen van zestien nog nooit zoiets had zien doen, drong niet tot hem door.

Nouri's verantwoordelijkheidsgevoel hield niet op buiten het veld. Er was een incident met drie spelers van de A1 die in een conflict verzeild waren geraakt met een agente, een voorval dat vooral door *De Telegraaf* werd opgeblazen tot een buitenproportionele rel. Appie is toen op zijn scooter de politiebureaus afgegaan om die spelers te zoeken, zich afvragend waarom ze met zijn drieën waren weggegaan. Waarom hij niet beter had opgelet toen de training voorbij was. Dan had hij met ze mee kunnen gaan en zou het incident niet zijn voorgevallen. Dat wist hij zeker.

Er was het Mundialito-toernooi in de Portugese Algarve, in april 2007, waaraan Ajax meedeed. Appie was net tien jaar geworden. Ze speelden tegen Marrakesh en wonnen met zeven of acht doelpunten verschil. Appie had er twee gemaakt. Hij speelde goed, niet fantastisch. Na afloop ontstond er trammelant onder de ouders. Een van de moeders betoogde luidkeels dat Appie minder had gespeeld omdat het tegen Marokkanen was. Hans Bergsma, de vader van Appies teamgenoot Léon, nam het voor Appie op en zei dat het voor een geboren voetballer als Appie onmogelijk was om er met zijn pet naar te gooien. Het liep hoog op. Vader Nouri, die niet wist waarover het ging, kwam erbij om de boel te sussen. Bergsma vertelde hem de oorzaak van de ruzie.

In het hotel trof Mohammed zijn zoon in tranen. Een lid van de staf had Appie eveneens verweten dat hij minder goed zijn best deed omdat ze het tegen Marokkanen moesten opnemen. Om hem te troosten kocht Mohammed een Superman-T-shirt voor de tienjarige Appie en zei hem het de volgende dag te dragen. Ook liet hij borden maken met Appies foto erop. Er was een ouder Nederlands echtpaar in het hotel dat beloofde de volgende dag te komen kijken en het bord omhoog te houden.

‘Ik wilde hem troosten, hem weer vrolijk maken.’

Mohammed voelde zich schuldig. De ochtend voorafgaand aan de wedstrijd had hij kennisgemaakt met de voetballertjes en de staf van Marrakesh. Hij had ijsjes gekocht voor het team en was met hen op de foto gegaan. Hij was bang dat het die vriendschappelijke omgang met de tegenstander was geweest die sommige ouders verkeerd hadden opgevat en hun jaloezie had gewekt.

In de halve finale van het Mundialito-toernooi tegen Real Madrid begon Appie op de bank. Het bleef maar 0-0. Toen hij erin kwam scoorde hij twee keer, twee kopballen. Ajax zat in de finale tegen Benfica.

Ook in de finale begon hij op de bank. Weer bleef het lang 0-0. Toen kwam Appie erin.

Het werd 6-0. Appie maakte er vier en gaf twee assists, aan Léon Bergsma en Gino Dekker. Wat was ik daar graag bij geweest. Na afloop trok hij voor zijn vader zijn Ajax-shirt omhoog en liet hem het Superman-T-shirt zien dat hij eronder had gedragen.

Vader Mohammed zei dat een goede begeleiding thuis bittere noodzaak is voor beginnende voetballers: ‘Soms liet

ik de winkel alleen, mijn broer Mustafa viel dan in, om naar het voetballen van de jongens te gaan. Ik wilde mijn belangstelling tonen. Maar meestal kon ik er niet bij zijn en dan ging Abdelhak, de broer van mijn vrouw die ik als een zoon beschouw, met Appie mee. Hij bracht hem naar de training en weer naar huis.’

‘Oom Abdel’ had ik inderdaad vaak gezien op De Toekomst. Hij was er altijd, zei nooit zoveel en schoof stil aan bij het groepje ouders dat er ook altijd stond, onder wie Hans Bergsma en de oud-prof Bennie Dekker, vader van Gino.

‘Als ik bij een wedstrijd was filmde ik de acties van Appie,’ vertelde Mohammed. ‘Hoe hij de bal aannam en weer doorspeelde, hoe hij in het veld liep en hoe hij de andere spelers coachte. Honderden filmpjes heb ik van hem gemaakt. Thuis bekeken we ze. Dan zat hij voorovergebogen te turen en op zijn nagels te bijten. Hij nam alles in zich op. Hij weet ook alles nog. Als ik hem vraag naar een wedstrijd bij DCG weet hij de eindstand, wie er hebben gescoord en wat hij fout heeft gedaan.’

2

Met bus 21 naar Geuzenveld

In de jaren zestig ging bus 21 al naar Geuzenveld, vanaf 1956 om precies te zijn. Ik was benieuwd naar de huidige route van de bus waarin de vader van Appie naar de slagrij op de Haarlemmerdijk reed. En die Appie vervoerde als hij naar de winkel ging om te helpen. In de veronderstelling dat ik bij het nieuwe busstation moest zijn, liep ik dwars door de stationshal naar achteren. Daar bleek bus 21 nog altijd te vertrekken vanaf het rommelige plein voor het Victoria Hotel, dus ik moest terug. Intussen keek ik stomverbaasd naar de restauratie van het station. De IJ-passage kende ik helemaal niet. Dit leek Berlijn wel, het netste treinstation van Europa. Al halverwege de Passage verloor het kunstlicht het van het overweldigende zonlicht op het water. Niet eerder had het IJ zo'n allure gehad. Het werd

ook steeds breder naarmate ik het eind van de tunnel naderde. Tientallen schepen en bootjes tuften door het water, de rijweg was in een boulevard veranderd en de bussen stonden nota bene een verdieping hoger. Het bouwen en verbouwen stonden nooit stil in Amsterdam, zodat zelfs de bewoners zich toerist in eigen stad konden voelen. Aan het eind van de tunnel liet een immens hd-scherm de mooiste plekken van Amsterdam zien. Nieuw-West zat daar nog niet bij, dat komt ongetwijfeld als ze de gebieden buiten de ring ook serieus gaan nemen.

Deze tunnel bestond, destijds gespeend van daglicht, al veel langer. Ik liep er dagelijks doorheen naar de ondergrondse personeelskantine toen ik in 1967 in de zomervakantie op de perrons werkte. Mijn taak bestond uit het halen van postpakketten uit de goederenwagon, altijd de laatste wagon van passagierstreinen. Drie keer per uur kwam er zo'n trein aan, in de wagon lagen nooit meer dan vier pakjes, BLOED stond er soms op, die ik op een kar met beugels moest leggen. Even later kwam een man, meestal een Marokkaan, de beugels oppakken. Hij trok de kar.

Ik liep terug door de IJ-passage naar de voorkant waar bus 21 stond. Zijn route was nogal gewijzigd. In mijn tijd sloeg hij links af de Martelaarsgracht op en verder naar de Nieuwezijds en de Raadhuisstraat, nu ging hij naar rechts achter de Haarlemmer Houttuinen langs, voorbij 'Tussen de Bogen', naar het Haarlemmerplein en het begin van de Marxstraat. Naarmate we West naderden stapten er meer vrouwen met hoofddoeken en mannen in Noord-Afrikaanse dracht in. Op de Burgemeester De Vlughtlaan, waar